

Betydning av skatt for omdisponering av kapital

– Om internprising av kortsiktige kreditter

Av Rong-Ju Isabella Lu, master i økonomi og administrasjon med hovedprofil i økonomisk styring våren 2013, Norges Handelshøyskole.

«Leading and lagging» er et teoretisk fenomen som har blitt beskrevet i Alan Shapiro sin lærebok «Multinational Financial Management». Det er blitt gjort svært lite forskning på dette området. Teorien tilsier at man har insentiver til å omdisponere kapital mellom konserninterne selskaper på tvers av landegrensener på grunn av skatteforskjellene, og dermed oppnå en skattefordel. Dette kan enten gjøres ved at man endrer på internprisen eller at man endrer på kredittvilkårene for konserninterne handler. Dette vil i så fall være en indirekte måte å unngå skatt på, eller å bruke skatteforskjeller til sin fordel, samtidig som det kan være vanskelig for skattemyndighetene å oppdage slike metoder for skatteunngåelse. Den siste tidens mediefokus på utenlandske multinasjonale selskaper som benytter seg av smutthull i skattelovgivningen til sin fordel gjør dette temaet aktuelt, og det er derfor av interesse å finne ut om skattemotivert «leading and lagging» brukes av norske multinasjonale selskaper.

«Leading and lagging» blir beskrevet av Alan Shapiro som en måte å fremskynde (leading) eller forsinke (lagging) kreditt mellom mor- og datterselskaper ved å justere eller forlenge kredittvilkårene. Modellen hans kommer frem til at man vil ha insentiver til å gjøre dette når man har konserninterne selskaper som befinner seg i jurisdiksjoner med betydelige skatteforskjeller. Man vil ha insentiver til å omdisponere kapital på denne måten på grunn av alternativkostnader i form av lånerenten og utlånsrenten etter skatt. I følge teorien til Shapiro (2006) vil selskapene omdisponere kapital til land med lav skattesats.

Et av de få forskningsartiklene som har undersøkt dette empirisk er «Trade Credit and Taxes» av Desai, Foley og Hines. Deres modellrammeverk predikerer imidlertid et annet teoretisk utfall enn Shapiro. De kommer frem til at selskaper vil ønske å omdisponere kapital til land med høy skattesats og finner empirisk støtte for dette. Drivkraften er ifølge Desai, Foley og Hines at høye skatter gjør det lønnsomt å bruke lånefinansiering. Man bør i denne sammenheng merke seg at Desai, Foley og Hines inkluderer renter i sin modell, mens Shapiro forutsetter at konserninterne handelskreditter er rentefrie.

Med motstridende teorier i bunn er det av interesse å replikere analysen til Desai, Foley og Hines, med data fra norske multinasjonale selskaper.

Dataene som analyseres kommer fra selskapenes utenlandsoppgave og er levert av Statistisk Sentralbyrå. Datasettet består av 66,425 enkeltobservasjoner fra perioden 1990 til 2006. Alle norske, multinasjonale selskaper plikter å fylle ut denne oppgaven til Skattedirektoratet. Utenlandsoppgaven inneholder informasjon om transaksjoner mellom norske morselskaper og deres utenlandske datterselskaper, blant annet kortsiktige fordringer mellom mor- og datterselskap i tillegg til informasjon om inntekt og faktisk betalt skatt i det utenlandske datterselskapet. Den største fordelen ved å benytte seg av datasettet er at det gjør det mulig å analysere datterselskaper som tilhører samme konsern, men som opererer i forskjellige land og står ovenfor forskjellige skattesatser.

I den deskriptive analysen i oppgaven min fremkommer det at 99 prosent av observert kortsiktig gjeld er rentefri. Dette viser at forutsetningen til Desai, Foley og Hines ikke holder for norske multinasjonale selskaper. Dessuten er den absolutte verdien av kortsiktig gjeld mye større enn den absolutte verdien av kortsiktige fordringer. Datterselskapene ute får altså i gjennomsnitt tilført gratis kapital fra de norske morselskapene.

For å kunne kjøre empiriske tester på forskjeller i handelskreditter mellom land med betydelige skatteforskjeller må man måle interne handelstransaksjoner mellom det norske morselskapet og det utenlandske datterselskapet. Dette gjøres ved å måle netto arbeidskapital som er kortsiktige fordringer minus kortsiktig gjeld. En høyere andel av netto arbeidskapital i høyskatteland indikerer at man ønsker å omdisponere kapital til lavskatteland.

Tallene som ble brukt til den empiriske analysen ble skalert ved bruk av driftsinntekter, som er i tråd med Desai, Foley og Hines sin analyse. I tillegg ble tallene skalert ved bruk av en logaritmisk transformasjon. Skaleringen ved bruk av logaritmen ga større statistisk signifikans.

De empiriske resultatene spriker noe, men trekker i retning av å støtte teorien til Shapiro. Selskapene ser ut til å ha høyere netto arbeidskapital i høyskatteland enn i lavskatteland slik at datterselskaper i høyskatteland muligens bærer mer enn sin rettmessige andel av selskapets finansieringskostnader. Dette ble testet med tre forskjellige variabler: 1) Medianen av faktisk skatt, 2) Hvorvidt noen av selskapene befant seg i et skatteparadis eller ikke og 3) Hvorvidt skattesatsen er lavere enn den norske skattesatsen eller ikke. De tydeligste resultatene fant vi når vi brukte variabelen «medianen av faktisk skatt» og skalerer ved bruk av logaritmen.

I tillegg tester vi hvorvidt relasjonen til morselskapet har betydning. Dette gjøres ved å inkludere variabler for hvorvidt selskapene er heleid av morselskapet og andel salg de har med morselskapet hver for seg. På generell basis kan man trekke den slutningen ut i fra analysen at jo større

eierandeler morselskapet har i datterselskapet, jo større sjanser vil det være for å benytte seg av handelskreditter for å omdisponere kapital. Den samme effekten ser man ikke for variabelen for andel salg datterselskapet har med det norske morselskapet.

Som konklusjon observerer vi at med et datasett basert på tall fra norske multinasjonale selskaper får vi en motsatt konklusjon av Desai, Foley og Hines når vi kjører de samme analysene. Dette stemmer overens med det faktum at de fleste konserninterne transaksjonene i datasettet er rentefrie, noe som er i strid med modellen til Desai, Foley og Hines. Videre forskning på dette temaet kan være å se nærmere på årsaken til at man får forskjellige resultater.